

**RIKSLØNNSNEMNDAS
KJENNELSE**

AV 12. SEPTEMBER 2000

I SAK 4/2000

TVISTEN MELLOM
LEDERNE OG OLJEINDUSTRIENS LANDSFORENING
I FORBINDELSE MED TARIFFREVISJONEN 2000

Rikslønnsnemndas kjennelse 4/2000

I	GENERELT.....	2
II	KJENNELSE.....	2
1.	Saksgangen fram til behandling i Rikslønnsnemnda.....	2
2.	Partenes påstander	4
2.1	Lederne.....	4
2.2	Oljeindustriens Landsforening.....	5
3.	Partenes anførsler.....	8
3.1	Lederne.....	8
3.1.1	Pensjonsalder.....	8
3.1.2	Skift/natttillegg.....	9
3.1.3	Bedriftsinternt lønssystem.....	10
3.1.4	Helligdagsgodtgjørelse.....	10
3.1.5	Ferie/Skiftordninger.....	10
3.1.6	Generelt tillegg	10
3.1.7	Påstanden	10
3.2	Oljeindustriens Landsforening.....	10
3.2.1	Generelt.....	10
3.2.2	Økonomisk grunnlag for tariffoppgjørene 2000.....	12
3.2.3	Tariffoppgjøret, NHO – LO.....	13
3.2.4	Sokkeloppgjørene.....	14
3.2.5	Krav fra Lederne vedrørende pensjon.....	15
3.2.6	Øvrige krav fra Lederne.....	18
3.2.7	Oljeindustriens omdømme	19
4.	Rikslønnsnemndas merknader.....	20
4.1	Økonomisk ramme for oppgjøret – tilbud og krav.....	20
4.2	Nærmere om den aktuelle tvist.....	21
4.2.1	Kravene fra Lederne.....	21
4.2.2	Virkningstidspunkt.....	24
III	SLUTNING.....	25

I GENERELT

Twisten mellom Lederne og Oljeindustriens Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen per 1. juni 2000.

Nemnda har hatt følgende sammensetning:

Sorenskriver Stein Husby, formann
Professor Steinar Strøm
Avdelingsdirektør Anne-Britt Evensen Norum
Direktør Gunnar Flaot, Næringslivets Hovedorganisasjon
Nestleder Jan Kr. Balstad, Landsorganisasjonen i Norge
Forbundsleder Jan Olav Brekke, Lederne
Forhandlingsdirektør Jostein Gaasemyr, Oljeindustriens Landsforening

Med hjemmel i lov av 19. desember 1952 nr 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister § 2 annet ledd er Jan Olav Brekke, Lederne, og Jostein Gaasemyr, Oljeindustriens Landsforening (heretter OLF) utpekt av partene i tvistene.

Etter samme lovs § 2 tredje ledd stemmer fra arbeidstakersiden Jan Olav Brekke, og fra arbeidsgiversiden Jostein Gaasemyr.

Saken har vært behandlet sammen med sak 3/2000 slik at det har vært avholdt felles hovedforhandling og felles nemndsmøter.

Rådgiver Eli Mette Jarbo og rådgiver Kari T. Nordli har fungert som sekretærer for nemnda.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og muntlig prosedyre for nemnda under hovedforhandling 29. august 2000 og i nemndsmøter 29. og 31. august og 12. september 2000.

Etter at saken har vært drøftet i nevnte møter, avsa Rikslønnsnemnda 12. september 2000 denne

II KJENNELSE

1. SAKSGANGEN FRAM TIL BEHANDLING I RIKSLØNNSNEMNDA

Twisten er oppstått i forbindelse med tariffrevisjonen per 1. juni 2000. Forhandlingene om ny tariffavtale ble innledet 22. mai, men ble brutt uten resultat. Lederne og Oljearbeidernes Fellessammenslutning gikk deretter til plassoppsigelse for sine medlemmer innen dette tariffområdet (Sokkeloverenskomsten). Plassoppsigelsene fra Lederne kom inn til Riksmeklingsmannen onsdag 24. mai 2000, og fra Oljearbeidernes Fellessammenslutning torsdag 25. mai 2000. Riksmeklingsmannen nedla 26. mai forbud

Rikslønnsnemndas kjennelse 4/2000

mot arbeidsstans og innkalte partene til mekling. Meklingen ble begjært hevet 5. juni med fristutløp fredag 9. juni 2000 kl. 24.00. Det lyktes ikke meklingsmannen å bringe partene til enighet, og meklingen ble avsluttet uten resultat.

Oljearbeidernes Fellessammenslutning tok deretter 144 medlemmer ut i streik fra lørdag 10. juni. Lederne tok fra samme dato ut 37 medlemmer ut i streik. Fredag 16. juni varslet Lederne opptrapping av streiken ved at ytterligere 25 medlemmer ble tatt ut i streik fra onsdag 21. juni kl 24.00.

Mandag 19. juni 2000 varslet Oljeindustriens Landsforening plassfratredelse (lockout) av de medlemmer i Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Lederne som ikke allerede var i streik. Plassfratredelsen ble gjort gjeldende fra fredag 23. juni 2000. Denne plassfratredelsen omfattet totalt 2003 medlemmer av OFS og 676 medlemmer av Lederne. Arbeidskonfliktene ville etter dette berøre hele den norske kontinentalsokkelen.

Ved provisorisk anordning av 23. juni 2000 ble det bestemt at arbeidstvistene skulle avgjøres av Rikslønnsnemnda. Anordningen har denne ordlyd:

Med hjemmel i Grunnloven § 17 blir det fastsatt:

§ 1

Twisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Oljeindustriens Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen per 1. juni 2000 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Twisten mellom Lederne og Oljeindustriens Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen per 1. juni 2000 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 3

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvistene.

Reglene i lov av 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 4

Anordningen her trer i kraft straks.

2. PARTENES PÅSTANDER

2.1 Lederne

Lederne har nedlagt følgende påstand:

1. Pkt. 4.2 Lønnstabell

Alle satser i lønnstabellen økes med 3%.

2. Pkt. 8 Skift, natt-tillegg

I første avsnitt, første linje endres "kr. 37,50" til "17% av samlet timelønn i lønnsgruppe A8".

I annet avsnitt, siste linje endres "kr. 41,50" til "20% av samlet timelønn i lønnsgruppe A8."

3. Pkt. 14 Helligdagsgodtgjørelse

I første linje endres "kr.1.100.-" til "kr. 1.400.-".

4. Pkt. 4A,1 Bedriftstilpasset lønnssystem for operatørbedriftene

I nest siste punkt endres "for tariffperioden 1998-2000" til "som skal gjelde ut tariffperioden 2000-2002".

5. Pkt. 12 Ferie og feriepenger

Etter eksisterende tekst tas følgende tekst inn:

"Utover det ovenstående skal det gis avtalefestet ferie etter samme regler som avtalt ved årets oppgjør mellom NHO og LO, jfr. bilag."

6. Pkt. 28 Varighet, avtalens nåværende

I første linje endres "01.07.1998 til 31.05.2000" til "01.06.2000 til og med 31.05.2002".

7. Nytt punkt 25. Pensjon,

Etter nåværende punkt 24 tilføyes ett nytt punkt 25 med overskriften "Pensjon", og de etterfølgende punkter gis fortløpende nye nr. Det nye punkt 25 skal ha følgende tekst:

"Bare en mindre andel av de arbeidstakere som omfattes av denne avtale har utsikt til å kunne stå i sine stillinger til nåværende pensjonsalder på 65 år.

Partene forpliktes til i løpet av inneværende tariffperiode i fellesskap å utrede en ordning med redusert og fleksibel pensjonsalder. Under dette arbeidet skal partene invitere andre berørte organisasjoner til å delta, og partene skal i fellesskap ta initiativ overfor myndighetene for å få en lavere særaldersgrense."

2.2 Oljeindustriens Landsforening

Oljeindustriens Landsforening har nedlagt følgende påstand:

1. Sokkelavtalen med Lederne forlenges til og med 31.05.02 med følgende endringer:

3.4. Endring av arbeidsplan og arbeidssted.

Nytt 6 ledd:

"Partene på den enkelte bedrift avtaler nærmere retningslinjer for praktiseringen av ovenstående bestemmelse. Retningslinjene skal ikke forringe etablert praksis i den enkelte bedrift eller være i strid med bestemmelsens ordlyd".

Gjeldende 6 ledd blir nytt 7 ledd

4.2. Lønnstabell

Det gis et generelt tillegg på kr 8700,- pr år tillagt lønnstabellens linje 2, dvs at tillegget er inklusiv sokkelkompensasjon og feriepenger.

Ny lønnstabell tas inn under pkt 4.2 og 4.5

4.4. Lønnsgruppeplassering

For forpleiningsansatte i operatørbedriftene gjelder:

Nytt pkt:

B1 Kokk, Baker og Konditor m/ fagbrev

B Renholdsleder

Annet ledd:

Lønnen for stuerter/forpleiningssjefer og fagleder fastsettes .....

4A. Bedriftstilpasset lønnsystem for operatørbedrifter

Nytt 7 ledd:

"Ordningen er en prøveordning for tariffperioden 2000 - 2002"

8. Skift/natttillegg

Nytt 1 og 2 ledd:

"For skift og nattarbeid utbetales et tillegg på kr. 38,50 pr time arbeidet i tidsrommet utenom dagarbeidstiden (jfr.pkt 3.1). Det betales ikke tillegg for timer som er godtgjort med overtidsbetaling i.h.t. pkt 6.2 (arbeid utover 12 timer i døgnet).

Ved behov for konferansetid mellom arbeidstakere på minimum 15 minutter pr skift innenfor helkontinuerlige skiftordninger er skift-/natttillegget kr 43,50 pr time"

12. Ferie og feriepenger

Nytt 5 ledd:

"Avtalefestet ferie gis iht bilag. Tilsvarende NHO – LO

Merknad:

Avtalefestet ferie avvikles i friperiodene i løpet av ferieåret.

Fra 01.01.01:

Som følge av utvidet ferie fremkommer lønnstabellens linje 1 ved å dele lønnstabellens linje 2 med faktor 1,111

Fra 01.01.02:

Som følge av utvidet ferie fremkommer lønnstabellens linje 1 ved å dele lønnstabellens linje 2 med faktor 1,12

De sentrale parter har i årets oppgjør blitt enige om at for sokkeloverenskomstene skal den avtalefestede ferie legges i arbeidssyklusenes friperioder. Med arbeidsplaner 2-3-2-4 innebærer dette at den gjennomsnittlige årlige arbeidstid i år 2002 vil være 11 timer lenger enn tariffert arbeidstid. Fra 01.01.02 kompenseres det gjennomsnittlige antall timer iht. fastlagt turnusplan utover 1582 timer med en fast kompensasjon på 11 overtidstimer i det enkelte år.

Knyttet til eldre arbeidstakere og arbeidstakere med nedsatt helse kan partene lokalt etablere arbeidsrotasjoner med færre arbeidede timer enn et normalt årsverk. Slike rotasjoner må baseres på at partene på den enkelte bedrift inngår avtale om at for lite arbeidet tid skal avregnes ved at det gjøres fradrag i lønn som tilsvarer timereduksjonen. Tilsvarende må gjelde dersom slike ordninger gjennomføres utfra andre behov."

14. Helligdagsgodtgjørelse.

Nytt første ledd:

"Ansatte som er på sokkelen på følgende dager godtgjøres med kr 1.250,- pr dag:"

Nytt pkt 26. (Tidligere, Reguleringsbestemmelser for annet avtaleår)

"Lønnstillegg 2001

Generelt tillegg kr 1,- pr time"

Nytt pkt 27.

"Fleksibilitet

Der partene lokalt er enige om det, kan det som en forsøksordning iverksettes bedriftstilpassede ordninger som går ut over overenskomstens bestemmelser for så vidt gjelder arbeidstid og godtgjørelser for dette. Slike ordninger skal forelegges forbund og landsforening til godkjennelse.

Det er adgang til å gjennomsnittsberegne arbeidstiden etter reglene i Arbeidsmiljølovens

§ 47. Tariffavtalens parter kan bidra til at slike avtaler etableres.

Det kan foreligge individuelle behov for avvikende arbeidstidsordninger, fritidsønsker m.v. Slike ordninger avtales med den enkelte eller de tillitsvalgte, for eksempel i form av gjennomsnittsberegnet arbeidstid eller timekontoordning. Individuelle avtaler står tilbake for avtaler inngått med de tillitsvalgte.”

28. Felleserklæring om lønssystemer (tidligere pkt 27)

29. Ikrafttreden - varighet

Overenskomsten gjelder fra tidspunktet for Rikslønnsnemndas kjennelse til og med 31.05.2002 og videre ett år om gangen dersom ikke en av partene skriftlig har sagt avtalen opp med to – 2 – måneders varsel.

30. Overenskomstens omfang

Denne overenskomst omfatter for tiden følgende bedrifter:

BP Amoco Norge UA

Statoil

PPCoN

Norsk Hydro ASA

A/S Norske Shell

BILAG

Nytt:

Avtalefestet ferie

2. Protokolltilførsel (tas ikke inn i sokkelavtalen):

Prinsipalt:

Oljeindustriens omdømme:

Partene er enige om at 20 øre pr time for Ledernes medlemmer omfattet av Sokkeloverenskomstene (271) benyttes til opprettelse av en ordning som gjennom informasjonsvirksomhet skal bidra til å styrke oljeindustriens omdømme og langsiktige rekrutteringsgrunnlag. Ordningen omfatter ikke etter- og videreutdanning.

Ihht ovenstående innbetaler den enkelte bedrift til Lederne kr 420,- pr. medlem i Lederne pr 1 oktober hvert år i tariffperioden

Partene fastsetter nærmere den praktiske gjennomføring av ordningen
Ordningen utprøves i tariffperioden og bortfaller dersom partene ikke enes om å videreføre den.

Subsidiært:

20 øre pr time omregnet til kr 420,- pr år overføres til medlemmer av Lederne som omfattes av sokkelavtalen. Beløpet utbetales som et kontantbeløp pr 01.10 hver år i tariffperioden

3. Det generelle tillegget gjøres gjeldende fra det tidspunkt arbeidet ble gjenopptatt. Det generelle tillegget gjøres ikke gjeldende for ansatte som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.
4. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer mv. for arbeid utført i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.
5. Øvrige krav fremsatt av Lederne avvises.

3. PARTENES ANFØRSLER

Anførslene i det følgende bygger på partenes egne fremstillinger.

3.1 Lederne

Krav datert 15.05.00 fremlegges av OLF. Vi vil her kommentere hvert punkt i kravene i den rekkefølge de ble presentert for motparten.

3.1.1 Pensjonsalder

Krav fra Lederne om redusert pensjonsalder ble også behandlet i Rikslønnsnemndas kjennelse i sak nr. 7/1994. Kravet ble den gang ikke tatt til følge, og på side 46 i kjennelsen uttalte de nøytrale medlemmer av nemnda bl.a. følgende:

"Som begrunnelse for ikke å ta kravet til følge, vil disse medlemmer fremheve at eldre arbeidstakers situasjon på sokkelen er under kartlegging hos de sentrale ansvarlige myndigheter. Disse medlemmer går uten videre ut fra at spørsmålet om nedsatt pensjonsalder blir vurdert i lys av den informasjon som derved kommer frem."

Siden 1994 har myndighetene ikke gjort noe som kan løse aldringsproblemet på sokkelen, og problemet er større i dag enn det var i 1994. Dette fordi antallet eldre arbeidstakere på sokkelen har økt i perioden, og fordi en stadig pågående rasjonalisering og nedbemanning har økt belastningen på de gjenværende arbeidstakere.

I brev av 03.07.00 uttaler Oljedirektoratet seg bl.a. til Lederne om aldringsproblemet. Brevet omtaler en undersøkelse som viser at 2/3 av de personer som arbeider hele sitt yrkesliv på sokkelen, vil miste sitt helsesertifikat før de når ordinær pensjonsalder.

Etter Ledernes syn er redusert og fleksibel pensjonsalder ett av flere tiltak som må settes inn for å løse aldringsproblemet på sokkelen. De andre tiltakene er ikke tema for Rikslønnsnemnda.

OLF og NHO har som arbeidsgiverorganisasjoner konsekvent nektet å diskutere pensjonsspørsmål i tariffforhandlinger, mens medlemsbedriftene har iverksatt en rekke kampanjer der ansatte helt ned til 57 års alder har blitt tilbudt førtidspensjon over driften. Disse kampanjene har løst et behov for avgang før 65 år for en rekke ansatte, og bedriftenes problemer ved for høy gjennomsnittsalder blandt de ansatte har også blitt redusert. Kampanjene har også innebåret at omfanget av de problemer som følger av dagens pensjonsalder ikke har blitt synlig.

Det er praktisk og økonomisk liten forskjell på den praksis oljeselskapene har fulgt de senere år, og de krav Lederne har fremmet, men på ett punkt er det en meget stor forskjell. Med dagen avtalesituasjon har de ansatte ikke rettskrav på å få pensjon før de er 65 år, og eldre arbeidstakere som føler at de kan klare å arbeide en stund til, men ikke til pensjonsalder lever med en stor usikkerhet. Mange kan komme til å presse seg til å fortsette ut over det som er helsemessig og sikkerhetsmessig forsvarlig.

Lederne er klar over at det ikke er enkelt for Rikslønnsnemnda uten videre å innføre en ny pensjonsordning i en tariffavtale. På den annen side må Rikslønnsnemnda ta hensyn til at OLF ikke er villig til å diskutere et spørsmål som de ansatte opplever som et meget stort problem, og at OLF ved årets oppgjør nok en gang fremprovoserte lønnsnemndsbehandling ved å varsle stengning av all produksjon på norsk sokkel. Lederne har formulert en påstand som det burde være mulig for Rikslønnsnemnda å vedta som et pålegg til partene i årets kjennelse.

Vi er klar over at OFS på dette punkt kommet til å legge ned en påstand som går lengere i å be Rikslønnsnemnda ta stilling til innholdet i en fremtidig pensjonsordning enn hva Ledernes påstand gjør. Denne ulikheten skyldes ikke uenighet mellom disse to organisasjonene om sakens realitet, men det er ulike taktiske vurderinger av hva som er en hensiktsmessig påstand ved behandling i dette forum.

3.1.2 Skift/natttillegg

Lederne har i sine krav bedt om å få knyttet disse tilleggene til lønnstabellen i form av et prosenttillegg. Dette for at tilleggene skal følge den alminnelige lønnsutviklingen, slik at tilleggene bare blir forhandlingstema når en av partene mener det er grunnlag for en reell endring av tilleggene.

Lederne har etter at kravet ble fremmet kommet til at det er mer hensiktsmessig å formulere kravet slik at beregningsgrunnlaget blir det samme som for overtidsbetaling. Dette vil være enklere både for bedriftene og for de ansatte. Det er derfor en praktisk begrunnet forskjell mellom det fremsatte krav og påstanden nedenfor.

Den økonomiske realitet i påstanden og i kravet ved forhandlingenes start er den samme.

Påstanden vedr. avtalens punkt 8, første ledd ligger med dagens lønnssetser ca kr 1,50 høyere enn OLF's tilbud. Påstanden vedr, annet ledd ligger ca kr 3,50 høyere enn OLF's tilbud.

3.1.3 Bedriftsinternt lønssystem.

På dette punkt er det samsvar mellom krav og tilbud.

3.1.4 Helligdagsgodtgjørelse

Det er en differanse mellom krav og tilbud på kr 150.

3.1.5 Ferie/Skiftordninger

Punktet vedr skiftordninger frafalles for nemnda.

Punktet om ferie er muligens sammenfallende i krav og tilbud, men formuleringene er svært forskjellige. Punktet ble ikke realitetsbehandlet under forhandlingene. I OLFs tilbud vises det til et bilag. OLFs tilbud inneholder deler av bilagets tekst. Dette burde være unødvendig. Jeg ber om at OLF tar kontakt før hovedforhandlingen for om mulig å finne frem til en omforenet formulering dersom OLF har innvendinger til den påstand som nedlegges nedenfor på dette punkt.

3.1.6 Generelt tillegg

OLF's tilbud om generelt tillegg er et fast kronebeløp, mens Lederne krevet et prosenttillegg. Ved å bruke faste kronetillegg år etter år reduseres lønnsdifferensieringen mer enn det Lederne finner akseptabelt.

Ledernes krav ligger også noe høyere enn OLF's tilbud, men innenfor rammen av et forsvarlig oppgjør.

3.1.7 Påstanden

Påstanden er utformet for at kravene med de justeringer som er kommentert ovenfor skal innpasses i eksisterende avtale. Vi tar også med påstand om ny periode for avtalen i samsvar med OLF's tilbud selv om det ikke er tatt med noe om dette i kravet.

3.2 Oljeindustriens Landsforening

3.2.1 Generelt

Rikslønnsnemndas kjennelse 4/2000

Sokkelavtalene med OFS og Lederne omfatter i underkant av 3000 organiserte arbeidstakere. OFS har vel 2000 medlemmer og Lederne ca 680 medlemmer. I tillegg er det innenfor dette området ca 3400 organiserte arbeidstakere tilknyttet NOPEF/LO. Avtalen med NOPEF er ferdigforhandlet for de neste 2 år.

Bedriftene som omfattes av sokkelavtalene er oljeselskapene BP, ELF, ESSO, Norsk Hydro, Norske Shell, Phillips Petroleum og Statoil, borebedriften Procon Drilling Services og forpleiningsbedriftene Eurest Support Services og Universal Kelvin.

Flere av sokkeloppgjørene er tidligere fastsatt av Rikslønnsnemnda, senest i 1994 i oppgjørene med OFS og Lederne (den gang NALF).

Ved sokkeloppgjørene forhandler OLF parallelt med 3 konkurrerende fagforeninger (NOPEF, OFS og Lederne) som profilerer seg ulikt og fremmer ulike krav. OLF har et klart standpunkt om at lønns- og arbeidsvilkårene iht disse 3 tariffavtalene skal være uavhengig av den enkelte arbeidstakers organisasjonstilknytning. Dette gir begrensede muligheter mht å finne forhandlingsløsninger som er tilfredsstillende for alle 3 organisasjonene.

OLF har lagt frem et tilbud til OFS og Lederne som er i samsvar med det som er gitt alle andre arbeidstakere i NHO – området.

OLF legger til grunn at det ikke er spesielle omstendigheter ved disse to oppgjørene som skulle tilsi at det er grunnlag for å gå utover de rammer som er lagt til grunn ved årets oppgjør i NHO området.

I den forbindelse vises det til en uttalelse fra Rikslønnsnemnda i tvisten med OFS og NALF i 1994 på henholdsvis side 37 og 39 hvor tilsvarende problemstilling var fremme og hvor det bl.a. ble uttalt at: ” *det må foreligge helt uvanlige omstendigheter dersom disse medlemmer (Rieber-Mohn, Evensen og Strøm) skal kunne forsvare å gå utover den moderate ramme som er lagt til grunn ved årets lønnsoppgjør*”. Nemnda la til grunn at slike uvanlige omstendigheter ikke lå til grunn for OFS og NALF's vedkommende i 1994.

Ved årets oppgjør fremmet OFS og Lederne i det vesentlige det samme kravet vedr. pensjon som Rikslønnsnemnda behandlet i 1994.

OLF legger til grunn at det ikke er grunnlag for en aldersgrense på sokkelen som er lavere enn 62 år som følger av Avtalefestet Pensjonsordning (AFP) og gjeldende særaldersgrense på 65 år.

Kostnadene av kravene går dessuten langt utover rammene for årets oppgjør.

Det burde derfor være åpenbart for OFS og Lederne at OLF ikke kunne innfri kravet om pensjon.

I den forbindelse vises til Rikslønnsnemnda i 1994 i tvisten med OFS på side 38 hvor samme tema er berørt og hvor nemnda uttaler at: *"OFS har en tilbøyelighet til å presentere og prioritere krav som de må forstå arbeidsgiversiden ikke uten videre kan innfri av økonomiske og andre årsaker"*.

Spørsmålet om nedsettelse av pensjonsalderen må etter OLFs oppfatning vurderes i bred sosialpolitisk sammenheng hvor bla forholdet til andre gruppers særaldersgrense inngår. Rikslønnsnemnda kan derfor ikke være den rette instans til å foreta en slik vurdering.

3.2.2 Økonomisk grunnlag for tariffoppgjørene 2000

OLF legger til grunn at det er den økonomiske situasjonen slik den fremsto i forkant av årets tariffoppgjør på nyåret som må ligge til grunn for Rikslønnsnemndas vurdering.

Det følger av Finansminister Gudmund Restads redegjørelse i Regjeringens kontaktutvalg 04.02.00:

"Det inntektspolitiske samarbeidet har vært en sentral del av den økonomiske politikken i Norge gjennom hele etterkrigstiden. Samarbeidet har bidratt til å opprettholde et konkurransedyktig næringsliv. Vi har hatt lav ledighet og høy sysselsetting over lang tid. Inntektspolitikken står nå overfor flere og til dels nye utfordringer:

Internasjonalt legges det stadig større vekt på å holde stabile priser. Den kostnadmessige konkurranseevnen kan over tid bare opprettholdes med en tilsvarende lav lønns- og prisvekst i vårt eget land.

Nasjonalt har et stramt arbeidsmarked gjort det mer krevende å videreføre en linje med moderat lønns- og prisvekst.

Veksten i norsk økonomi er nå forholdsvis lav. Det er fortsatt betydelig press i store deler av økonomien. Det er mangel på arbeidskraft i private tjenesteytende næringer og i offentlig sektor. En hovedutfordring i den økonomiske politikken er å få pris- og kostnadsveksten ned på samme nivå som hos våre handelspartnere. Dette er nødvendig for å opprettholde høy sysselsetting og lav arbeidsledighet også på lang sikt"

Arntzen-utvalget uttaler følgende i Utvalgets vurdering på side 78:

"I kapittel 4 har utvalget omtalt de økonomiske utsiktene for 1999 og år 2000. Det fremgår her at de negative utsiktene for arbeidsmarkedet nå er mer alvorlig enn det som i høst ble beskrevet i Nasjonalbudsjettet for 1999. For å snu denne utviklingen i mer positiv retning er det nødvendig med en felles innsats fra myndighetene og partene i arbeidslivet for å gjenreise de positive elementene i Solidaritetsalternativet.

Partene i arbeidslivet må på sin side bidra til å sikre at kostnadsutviklingen raskt kommer ned på linje med handelspartene. OECD har anslått lønnsveksten hos våre

handelspartnere til 3 ¼ pst. I 1999 og 3 ½ pst. I 2000. I kapittel 3 er lønnsveksten i Norge fra 1997 til 1998 og overhenget til 1999 anslått til henholdsvis 6 ¼ pst og 3 ¼ pst. Dette stiller den norske lønnsforhandlingsmodellen overfor store utfordringer. Ambisjonsnivået må være at en i løpet av de nærmeste to årene bringer lønnsveksten i Norge ned på samme veksttakt som hos våre handelspartnere. For å klare dette mener utvalget at lønnsveksten fra 1998 til 1999 ikke bør bli høyere enn om lag 4 ½ pst. For derigjennom å komme ned på nivå med våre handelspartnere året etter. Deretter bør lønnsveksten ligge på linje med våre handelspartnere.”

Det følger av NHOs Hovedstyres vedtak 25.02.00 i oppsummeringen pkt 8:

Den lokale og sentrale lønnspolitikk skal føres i samsvar med de forutsetninger som partene sluttet seg til gjennom Riksmeklingsmannens vedtatte forslag til oppgjør for 1999, og som også er nedfelt i Arntzen-utvalgets innstilling. Det vil si at den alminnelige lønnsvekst må bringes på linje med våre handelspartnere.

Hovedstyret viser videre til Rapport nr 1 for 2000 fra Det Tekniske beregningsutvalg og uttaler:

”Gjennomsnittlig årslønnsvekst i 1999 for alle grupper under ett anslås å være 4 ¾ pst., mot 6,2 pst i 1988. Det inntektspolitiske samarbeidet som ble etablert gjennom Arntzen-utvalget har dermed lyktes så langt. Men et krafttak må tas også i 2000. De seneste prognosene fra OECD og andre internasjonale økonomiske analysesentre, forutsetter en lønnsvekst hos Norges handelspartnere i området 3 – 3 ¼ pst i 2000. Disse prognosene er blitt nedjustert etter hvert som 2000 nærmet seg. Hovedstyret legger derfor til grunn at dette betyr at målet for lønnsveksten i Norge må ligge i samme område.”

3.2.3 Tariffoppgjøret, NHO – LO

Årets lønnsoppgjør omfattet alle tariffavtalene mellom LO og NHO som har utløp i første halvår 2000. Oppgjøret omfattet ca 150 avtaler. Avtalene er av varierende størrelse fra enkeltbedrifter til store avtaleområder med opp til ca 40 000 organiserte arbeidstakere. Samlet omfattet oppgjøret ca 200 000 organiserte arbeidstakere.

Foran lønnsoppgjøret i 1999 hadde Regjeringen - i samarbeid med arbeidslivets parter - nedsatt et utvalg for å legge grunnlag for mer moderate oppgjør i årene fremover (Arntsen-utvalget). Utvalget konkluderte med at samtlige parter hadde som ambisjonsnivå å bringe lønnsveksten i Norge ned på samme veksttakt som handelspartnere. Målet var å nå dette i løpet av de nærmeste 2 år. For å klare det måtte lønnsveksten fra 98 til 99 ikke overstige ca 4,5 %. Resultatet i 1999 ble en lønnsvekst på 4,7 %. Prognosene for lønnsveksten hos Norges handelspartnere var i 2000 beregnet til i underkant av 3,5 %.

3.2.3.1 Forhandlinger – megling

LO – NHO var i utgangspunktet enige om at forhandlingene og eventuell megling skulle være avsluttet 1.april . Denne dato er avtaleutløp for de fleste og største avtalene. Foruten økonomi dreiet forhandlingene seg i hovedsak om temaene ferie/fritid/fleksibilitet, kompetanseutvikling og likestilling/likelønn. Partene ble enige om å avsette 20 øre pr. time til forbundsvise forhandlinger på den enkelte avtale. Riksmeglingsmannen la frem et samlet forslag til avtale som begge parter anbefalte natt til 1.april.

3.2.3.2 Streik

Uravstemmingen endte med et klart nei til meklingsforslaget. Streiken startet den 3.mai med ca 84 000 arbeidstakere. Senere ble det meddelt opptrapping med ytterligere 10 000 fra 9.mai I første pulje ble alle arbeidstakerne i verkstedsindustrien , kjemisk/teknisk industri og vaktelskaper tatt ut i streik. I tillegg ble det tatt ut en rekke hoteller, enkeltbedrifter i næringsmiddelindustrien, transportsektoren, basevirksomhet,m.v.

3.2.3.3 Løsning

Partene ble kalt inn til ny megling 8.mai etter at det gjennom underhåndskontakt hadde blitt konstatert grunnlag for nye forhandlinger. Natt til 9.mai - før opptrappingen startet – ble det lagt frem et nytt meklingsforslag som ble enstemmig anbefalt på begge sider. Forslaget hadde en totalramme på 4,56 % i årslønnsvekst og endringene gikk i hovedsak på følgende områder:
det generelle tillegget ble øket til kr. 1,50 i 2000 og til kr. 1,- i 2001
lavlønns-/likelønns tillegg i intervallet 92 – 87,1 % ble øket til kr. 1,50
” ” i ” lavere enn 87 % ble øket til kr. 2,-
ferien ble fremskyndet slik at 2 dager gis i 2001 og 2 dager i 2002
avtaleperiodens lengde ble 2 år

3.2.4 Sokkeloppgjørene

I sokkeloppgjørene 2000 førte OLF parallelle forhandlinger med NOPEF (Norsk Olje og Petrokjemisk Fagforbund), OFS og Lederne i tiden 15 og 22-24.05.00. Det ble oppnådd enighet mellom OLF og NOPEF. OFS og Lederne brøt forhandlingene og meddelte plassoppgjørelse for samtlige medlemmer omfattet av sokkelavtalene.

Det ble meklet i oppgjøret med OFS og Lederne 03-09.06.00. OFS og Lederne brøt meklingen og meddelte plassfratredelse.

OFS tok medlemmer på arbeidsstedene Statoil og Eurest/Åsgard B, Shell/Draugen og Hydro/Heimdal ut i streik i tiden 10-23.06.00.

Rikslønnsnemndas kjennelse 4/2000

Lederne tok medlemmer på arbeidsstedene Statoil/Åsgard B og Shell/Draugen ut i streik i tiden 10-23.06.00. Lederne utvidet deretter streiken til også å omfatte PPCoN/Ekofisk 2/4B i perioden 22-23.06.00.

OLF meddelte plassfratredelse for samtlige medlemmer av OFS og Lederne omfattet av sokkelavtalene med virkning fra 24.06.00. Lockout ble ikke iverksatt.

Fredag 23.06.00 ble det ved provisorisk anordning i ekstraordinært statsråd vedtatt lønnsnemnd behandling av arbeidstvistene mellom partene. Anordningen har følgende ordlyd, sitat:

Med hjemmel i Grunnloven §17 blir det fastsatt:

§1

Twisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Oljeindustriens Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen per 1. juni 2000 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda

§2

Twisten mellom Lederne og Oljeindustriens Landsforening i forbindelse med tariffrevisjonen per 1.juni 2000 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda

§3 Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvistene

Reglene i lov av 19.desember 1952 nr 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse

§4

Anordningen trer i kraft straks

3.2.5 Krav fra Lederne vedrørende pensjon

Lederne fremmet ved åpningen av forhandlingene følgende krav vedr. pensjon:
Pensjonsalder:

Lederne krever at alminnelig pensjonsalder på norsk sokkel settes ned til 60 år. Opptjeningstid justeres tilsvarende.

Lederne mener allikevel at det bør legges vekt på fleksibilitet med mulighet for pensjonsalder fra 57 år og utover alminnelig pensjonsalder. Dette er spesielt viktig for skiftgående personell.

Lederne mener at pensjonsalderen bør ha basis i den enkeltes faktiske forhold. Det betyr at hvis en arbeidstaker får alvorlige problem med helsen eksempelvis fra 55 år, bør han eller hun automatisk få innvilget førtidspensjon

Under meklingen fremla OFS og Lederne følgende:

Felles innstilling fra Lederne og OFS:

Partene viser til det utredningsarbeid som er dokumentert i forbindelse med meklingen, senest undersøkelsen fra Eurest offentliggjort i disse dager, og er enige om at bransjen har et problem i forhold til aldring og tap av helsesertifikater.

På denne bakgrunn vil partene initiere et utvalgsarbeid hvor alle relevante organisasjoner på området inviteres til å delta. I dette utvalget vil partene på bakgrunn av den fremlagte dokumentasjon vedrørende aldring og tap av helsesertifikater, myndighetenes pågående arbeid i forhold til pensjon, illustrert i nylig fremlagt innstilling til foretakspensjon, bebudet innstilling vedrørende innskuddsbasert pensjon, spørsmål om førtidspensjonsordninger og særaldersgrenser, sammen arbeide for å få lagt de nødvendige rammevilkår på plass for å kunne etablere fleksible pensjonsordninger fra +/- 60 år.

Utvalget skal også i tariffperioden sørge for en nødvendig tilpasning/koordinering av gjeldende pensjonsavtaler i selskapene med sikte på å sikre akseptable løsninger i forhold til fratredelse og ytelse med dette utgangspunktet.

Slike avtaler skal være etablert innen 01.12.2000/innen utgangen av tariffperioden, og vil også måtte gjelde for nye selskaper i fremtidige anbudsrunder for å hindre konkurransevridding.

Kravene fremsatt ved forhandlingene og i mekling er ulikt formulert og har ulike nyanser. Det vesentlige her er at OFS og Lederne har fremmet krav om pensjonsordning med lavere aldersgrense enn det som gjelder i NHO området for øvrig.

OLF legger til grunn at virksomheten på sokkelen inngår som en del av norsk industri og må reguleres iht de regler som gjelder generelt for industrien.

De økonomiske konsekvensene av kravet om lavere pensjon går langt utover rammene for årets oppgjør.

Det er etter OLFs oppfatning ikke grunnlag for avtalefestet pensjonsalder på sokkelen lavere enn 62 år.

OLF's standpunkter er hovedsakelig bygget på følgende:

Ansatte omfattet av sokkelavtalene har rett til å fratred ved fylte 62 år iht gjeldende AFP ordning. I tillegg har de fleste av bedriftene omfattet av sokkelavtalene administrative

Rikslønnsnemndas kjennelse 4/2000

ordninger der det gis gavepensjon på 1G i tillegg til det AFP ordningen gir. Dette bl.a for å gjøre AFP ordningen attraktiv for sokkelansatte sett i lys av det høye lønnsnivået på ca kr 450 000,- per år.

Spørsmålet om nedsettelse av pensjonsalderen må vurderes i bred sosialpolitisk sammenheng hvor bla forholdet til andre gruppers særaldersgrense inngår.

Det pågår for tiden et omfattende arbeid i offentlig regi knyttet til fremtidige rammebetingelser for pensjon.

Stortinget har allerede vedtatt Lov om foretakspensjon. Til høsten 2000 vil Stortinget også behandle Lov om innskuddspensjon. Sistnevnte lov vil gi anledning til å etablere helt nye pensjonsordninger som bl.a. gir større potensiale for fleksible løsninger enn det vi hittil har hatt.

På denne bakgrunn vil det etter OLF's oppfatning være direkte galt at Rikslønnsnemnda nå realitetsvurderer pensjonsforholdene på sokkelen. Det kan i den forbindelse også henvises til Rikslønnsnemnda i 1994 i tvisten med NALF og OFS på hhv side 46 og 48 hvor det bl.a er uttalt at *"Spørsmålet om nedsettelse av pensjonsalderen må vurderes i bred sosialpolitisk sammenheng hvor bla forholdet til andre gruppers særaldersgrense inngår. Disse medlemmer (Rieber-Mohn, Evensen og Strøm) kan ikke se at Rikslønnsnemnda er den rette instans til å foreta en slik vurdering"*.

På møte i Regjeringens Kontaktutvalg 04.02.00 var det enighet om å etablere et bredt samarbeid mellom Regjeringen og partene i arbeidslivet. Arbeidet skal ta sikte på å snu utviklingen bort fra stadig tidligere avslutning på yrkeslivet og å hindre at 62 år blir den vanlige pensjonsalder i norsk arbeidsliv. Det vises her til brev 31.03.00 om Seniorpolitikk – samarbeid mellom Regjeringen og partene som inngår som del av det sentrale tariffoppgjøret 2000 mellom LO og NHO.

OLF legger til grunn at den samme utfordringen gjelder for sokkelområdet. OFS er representert i Regjeringens Kontaktutvalg via YS. Det foreligger ingen særmerknader for sokkelen.

OLF legger til grunn at etablering av ny særaldersgrense skje ved lovgivning på et bredt sosialpolitisk grunnlag og ikke ved tariffoppgjør. Det siste vil virke tilfeldig da sokkelavtalene bare dekker deler av arbeidet på sokkelen.

Myndighetene har for øvrig ikke gitt signaler om at det er grunnlag for å etablere ny særaldersgrense for arbeid på sokkelen lavere enn den på 65 år som gjelder i dag.

Pensjonskravet er delvis begrunnet i hensynet til helse, miljø og sikkerhet (HMS) og det vises bl.a. til ansattes tap av helsesertifikat.

OLF viser til at det er myndighetenes som fastsetter rammevilkårene for HMS på sokkelen. Tariffoppgjørene er tradisjonelt ikke arena for fastsetting av HMS standarder, men fastsetting av lønns- og arbeidsvilkår.

Det kan for øvrig opplyses at tap av helsesertifikat ikke er spesifikt knyttet til alder. OLF kan derfor ikke se at tap av helsesertifikat isolert sett gir grunnlag for å sette ned pensjonsalderen på sokkelen.

NOPEF som er den største fagforeningen for ansatte på sokkelen, har ikke krevet pensjonsordninger utover det AFP gir. I forhandlingene med NOPEF ble det prioritert å etablere fleksible arbeidstidsordninger for eldre arbeidstakere. Slike ordninger inngår i årets sokkeloppgjør og i tilbudet til OFS og Lederne.

3.2.6 Øvrige krav fra Lederne

I tillegg til pensjonskravet fremmet Lederne følgende krav:

3.2.6.1 Skift/natttillegg:

"Vi krever at nattillegg skal utgjøre 12% av basislønn i lønnstrinn A8 på årsbasis, og at konferansetid skal betales med 14% av det samme".

Konsekvensene av kravet er at for arbeidstakere som går skift uten konferansetid vil skift/natttillegget øke fra kr 30.225,- til kr 33.758,- på årsbasis. For arbeidstakere som går skift med konferansetid vil skift/natttillegget øke fra kr 33.449,- til kr 39.384,- pr år.

OLF imøtekommer kravet fra Lederne delvis ved at skift/ natt- tillegget økes med kr 1,- pr time og at tillegget ved behov for konferansetid økes med kr 2,- pr. time. Tilbudet er avpasset den totale rammen i oppjøret.

3.2.6.2 Bedriftsinternt lønssystem:

"Vi krever at prøvetiden forlenges med 2 år".

OLF legger til grunn at kravet er i samsvar med OLF's tilbud og at dette ble avklart under forhandlingene.

3.2.6.3 Helligdagsgodtgjørelse:

"Vårt krav er kr 1400,- i helligdagsgodtgjørelse".

Kravet er en økning fra kr 1100,- til kr 1400,-. Kravet utgjør et økt lønnsuttak med kr 1697,- på årsbasis pr ansatt. OLF har tatt hensyn til totaliteten i oppjøret og imøtekommet Lederne delvis ved at tillegget økes med kr 150,- pr helligdag, hvilket betyr en økning på kr 848,- per år per ansatt.

3.2.6.4 Barsel/Velferdspermisjon:

"Ordningene for adopsjon og fødsel/nedkomst må behandles likt."

OLF legger til grunn at kravet er frafalt og at dette ble avklart under forhandlingene.

3.2.6.5 Ferie/skiftordninger

"Vi krever at feriedager innføres på lik linje med det som blir i oppgjøret mellom LO og NHO. I tilfelle det innføres nye skiftordninger må dette utredes gjennom et eget utvalg."

OLF legger til grunn at kravet er i samsvar med OLF's tilbud og at dette ble avklart under forhandlingene. Tilbudet er i samsvar med NHO – LO oppgjøret.

3.2.6.6 Generelt tillegg

"Vårt krav er 3%."

Kravet utgjør en økning i årslønn på ca 11.700,- . OLF har tatt hensyn til totaliteten i oppgjøret og imøtekommet Lederne delvis med et tilbud om generelt tillegg på kr 8700,- pr år.

3.2.7 Oljeindustriens omdømme

Etter forslag fra Riksmeklingsmannen ble partene (NHO og LO) i årets sentrale oppgjør enige om mandat for forbundsvise tilpasningsforhandlinger. Det følger bl.a. at partene *"av oppgjørets totale økonomiske ramme kan disponere inntil 20 øre pr. time til teknisk revisjon av overenskomsten"*.

Følgende bestemmelse ble tatt inn i sokkelavtalene med NOPEF i de forbundsvise tilpasningsforhandlingene :

"Oljeindustriens omdømme

Partene er enige om at rammen på 20 øre per time for NOPEFs medlemmer omfattet av Sokkeloverenskomstene (129,125,123), Bransjeavtalen (130) og Landbaseavtalen (124) benyttes til opprettelse av en ordning som gjennom informasjonsvirksomhet skal bidra til å styrke oljeindustriens omdømme og langsiktige rekrutteringsgrunnlag. Ordningen omfatter ikke etter- og videreutdanning.

I henhold til ovenstående innbetaler den enkelte bedrift til NOPEF kr 420,- per medlem i NOPEF per 1 oktober hvert år i tariffperioden

Partene fastsetter nærmere den praktiske gjennomføring av ordningen.

Rikslønnsnemndas kjennelse 4/2000

Ordningen utprøves i tariffperioden og bortfaller dersom partene ikke enes om å videreføre den.”

Partene har ikke avtalt nærmere retningslinjer for anvendelse av midlene, men har felles interesse i å sikre oljeindustriens omdømme. Det kan være å synliggjøre utdannings- og yrkesmulighetene i oljeindustrien for elever og studenter via informasjonsdager, samling av skolerådgivere, skolemateriell mv.

Midlene inngår som en del av rammen for årets oppgjør.

OLF ser det som viktig at alle sentrale aktører bidrar til å fremme oljeindustriens omdømme. På dette grunnlag og ut fra en betraktning om at de parallelle organisasjonene på sokkelen skal stilles likt, har OLF tilbudt OFS og Lederne en tilsvarende ordning som er etablert med NOPEF og vi viser til vår påstand.

Subsidiært kan midlene overføres til medlemmer av OFS og Lederne innen sokkelavtalene ved et kontantoppgjør på kr 420,- per 1 oktober hvert år i tariffperioden.

4. RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER

4.1 Økonomisk ramme for oppjøret – tilbud og krav

Gjennomsnittlig regulativlønn (inklusive feriepenger) i dette tariffområdet – som omfatter arbeidstakere i NOPEF, OFS og Lederne – er på kr 390 000. Legger en til B-delen som utgjør i gjennomsnitt 15% av regulativlønnen, er den gjennomsnittlige årslønnen, inklusive feriepenger, i dag på kr 448 500. I tariffområdet er det 5851 ansatte slik at den totale lønsmassen er på 2,624 milliarder kr. I tabellen nedenfor viser vi de tilbud som OLF har gitt Lederne og de krav Lederne har.

Tilbud			Krav		
Tilbudet	Kostnad i mill kr pr år	Kostnad i prosent av lønsmassen	Kravet	Kostnad i mill kr pr år	Kostnad i prosent av lønsmassen
Tillegg kr 8700 pr år pr ansatt inklusive feriepenger	50,90	1,94	Alle satser økes med 3%, tilsvarende kr 11 700 pr år	68,46	2,61
Skift/natttillegg økes med 1 kr, alternativt 2 kr tilsvarende 550 kr pr år pr ansatt	3,22	0,12	Prosentvise påslag på henholdsvis 17 og 20%	9,75	0,37
Helligdaggodtgjørelse opp 150 kr	4,96	0,19	Helligdaggodtgjørelsen opp 300 kr	9,93	0,38
Sum	59,08	2,25	-	88,14	3,36

I tillegg har Lederne et krav om en utredning av nedsatt pensjonsalder. I tilfelle et krav om nedsatt pensjonsalder imøtekommes, vil det også ha en kostnad som imidlertid er vanskelig å beregne.

Den økonomiske situasjonen i Norge er for tiden god. Årsakene er flere, som høye oljeinntekter, oppgangstider hos våre handelspartnere, men også moderate inntektsoppgjør på 1990-tallet. Dersom den økonomiske utviklingen i Norge skal fortsette i det gode sporet den har vært inne i, er det viktig at lønnsveksten i Norge ikke avviker for sterkt fra hva den er i andre land. Lønnsveksten som følge av årets inntektsoppgjør, er i overkant av hva den er i andre land. Inntektsoppgjøret i år kan følgelig bidra til at den gunstige situasjonen som landet er inne i, kan forverres. Det er derfor viktig at lønnsveksten ikke blir enda sterkere.

Lønnsnivået i oljesektoren er høyt, selv etter norsk standard. En ytterligere økning, utover det tilbudet som er gitt, kan lett føre til økte krav i nær fremtid fra andre grupper som tjener langt mindre.

Et viktig problem i dagens Norge er mangel på arbeidskraft. En lavere pensjonsalder i Nordsjøen kan lett gi smitteeffekter til andre grupper i landet. En lavere pensjonsalder i landet kan bidra til å redusere tilgangen på norsk arbeidskraft. Færre oppgaver kan bli løst i landet og et strammere arbeidsmarked kan lett føre til lønnsøkninger som igjen vil gi den konkurranseutsatte sektoren økte kostnader med nedbemanning som følger.

4.2 Nærmere om den aktuelle tvist

4.2.1 Kravene fra Lederne

I den aktuelle sak har angjeldende arbeidstakerorganisasjon fremmet krav om endring av den eksisterende overenskomst på 7 punkter, jfr. foran s. 4. Tre av disse gjelder heving av satser, jfr. pkt. 1.– 3.

De øvrige krav gjelder "Bedriftstilpasset lønssystem for operatørbedriftene", avtalens pkt. 4 A. 1 (krav nr. 4), "Ferie og Feriepenger" (krav nr. 5), "Varighet" (krav nr. 6) samt "Pensjon" (krav nr. 7).

Rikslønnsnemndas flertall – de nøytrale medlemmer Husby, Strøm og Evensen Norum samt det partsoppnevnte medlem Gaasemyr – vil bemerke:

Det "tunge" krav fra Lederne er spørsmålet om en utredning med henblikk på redusert og fleksibel pensjonsalder – krav nr. 7. Påstanden fra Lederne, jfr. foran s. 4, er endret i forhold til det krav som ble fremsatt under forhandlingene mellom partene. Påstanden fremstår som moderat i forhold til det krav/påstand som er fremsatt fra OFS vedrørende samme spørsmål, jfr. kjennelse av Rikslønnsnemnda av 12. september 2000

s. 4 i sak 3/2000 i tvist mellom samme arbeidsgiver og Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS).

Pensjonsspørsmålet var bl.a. gjenstand for behandling i Rikslønnsnemnda i tvistesak mellom partene i tilknytning til tariffrevisjonen i 1994. Kravet den gang var formulert slik:

"Partene pålegges å utrede muligheten for, og konsekvensen av, en senkning av den alminnelige pensjonsalder for offshore-ansatte, samt å tilrettelegge for hensiktsmessig førtidspensjonsordninger. Utredningen skal være ferdig i inneværende tariffperiode, og den skal danne basis for forhandlinger mellom partene ved neste tariffrevisjon.

Frem til slike forhandlinger om en generell revisjon av pensjonsforholdene er gjennomført skal følgende gjelde:

Ansatte som har vært ansatt hos samme arbeidsgiver de siste ti år, og som mister sitt helsesertifikat for offshore-arbeide etter at de har fylt 60 år, skal ha rett til førtidspensjon betalt av arbeidsgiver for perioden frem til ordinær pensjonsalder. Pensjonen skal utgjøre 66 pst av lønn på fratredelsestidspunktet. Dersom lønnen på fratredelsestidspunktet er lavere enn gjennomsnittlig årslønn de siste tre år, er det gjennomsnittlig årslønn de siste tre år som skal være grunnlag for beregning av pensjon. Pensjonen skal justeres en gang i året i samsvar med eventuelle lønnsøkninger for den personellgruppe førtidspensjonisten tilhørte før fratreden."

Rikslønnsnemndas nøytrale medlemmer vurderte i 1994 dette spørsmålet slik:

"Disse medlemmer tar ikke kravet til følge.

Kravet fremstår som todelt, i den forstand at NALF både krever en utredning av spørsmålet om senkning av den alminnelige pensjonsalder for offshore-ansatte og en "foregrepet" førtidspensjon (frem til utredning og forhandlinger er gjennomført) for personer som er fylt 60 år, og har mistet sitt helsesertifikat og vært ansatt hos samme arbeidsgiver de siste ti år. Disse medlemmer finner dette kumulative krav oppsiktsvekkende originalt. Det er vanskelig å forestille seg en uavhengig og reell utredning av pensjonsspørsmålet når det resultat som arbeidstakersiden håper skal komme ut av utredninger, allerede skal gjennomføres (i alle fall inntil videre) mens utredningen pågår. Sønn sett kan utredningen vanskelig bli annet enn skuebrød. En reversering av en iverksatt, om enn foreløpig, førtidspensjonering, synes ikke særlig realistisk.

Disse medlemmer finner det riktig å skjære gjennom formen og anse kravet som direkte å gjelde innføring av nedsatt pensjonsalder. Som begrunnelse for ikke å ta kravet til følge, vil disse medlemmer fremheve at eldre arbeidstakers situasjon på sokkelen nå er under kartlegging hos de sentrale ansvarlige myndigheter. Disse medlemmer går uten videre ut fra at spørsmålet om nedsatt pensjonsalder blir vurdert i lys av den informasjon som derved kommer frem. Disse medlemmer finner

Rikslønnsnemndas kjennelse 4/2000

det i denne sammenheng ikke riktig at Rikslønnsnemnda uttaler seg om pensjonsalderen. Spørsmålet om nedsettelse av denne må vurderes i en bred sosialpolitisk sammenheng, hvor bl.a. forholdet til andre gruppers særaldersgrenser inngår. Rikslønnsnemnda er ikke den rette innsats til å foreta en slik vurdering."

Det partsoppnevnte medlem fra OLF, samt de ikke stemmeberettigede medlemmer av nemnda fra LO og NHO, sluttet seg til ovenstående.

Under prosedyren i nærværende sak, er det avklart at arbeidstakerne på sokkelen har rett til å fratruke ved 62 år. På dette punkt har bedriftene påtatt seg en tariffmessig forpliktelse, som faller utenfor den offentlige finansiering av AFP-ordningen som følge av særaldersgrensen på 65 år. I tillegg har bedriftene egne administrative ordninger, bl.a. gavepensjon på 1 G. Dette er gjort for å gjøre AFP-ordningen interessant for disse arbeidstakerne, da de ellers har et høyt lønnsnivå.

Ved årsskiftet vil ny lov vedrørende foretakspensjon tre i kraft. Videre skal Stortinget høsten 2000 også behandle lov om innskuddspensjon. Disse gir både utfordringer og nye muligheter for bedriftene til å finne optimale løsninger.

Helse, miljø og sikkerhet på sokkelen ivaretas gjennom lov og forskrifter.

Det må videre fremholdes at en imøtekommen av pensjonskravet vil representere en meget stor kostnadsøkning for selskapene, samtidig som dette vil kunne ha en smitteeffekt til landbasert virksomhet.

Flertallet finner at kravet fra Lederne ikke kan tas til følge, og viser til den begrunnelse som ble gitt i 1994-tvisten, og som fortsatt er en adekvat begrunnelse. I tillegg kommer de forhold som er nevnt ovenfor. Det kan videre tilføyes at i kjennelse av 12. september 2000 fra Rikslønnsnemnda i tvistesak nr. 3/2000 mellom OLF og OFS, har heller ikke OFS fått medhold i sitt mer vidtgående krav vedrørende reduksjon av pensjonsalderen.

Ad krav nr. 1 - 6:

Lederne er tilbudt et kronetillegg på kr 8700,-, men krever et prosenttillegg som vil innebære et større tillegg enn det NOPEF – den største arbeidstakerorganisasjonen – har akseptert under forhandlingene. Videre krever Lederne skift- og nattillegg samt helligdagsgodtgjørelse som er høyere enn hva NOPEF har akseptert.

Som uttalt av de nøytrale medlemmer i tvisten i 1994, må det foreligge helt særlige forhold dersom man skal forsvare å gå utover den ramme som er lagt til grunn ved årets lønnsoppgjør.

Kravene nr. 1 – 3 tas ikke til følge.

Videre kan en for kravene nr. 4 – 5 ikke se at det er noen grunn til å velge en annen løsning enn den som NOPEF har akseptert. Det vises for øvrig til OLFs anførsler.

Når det gjelder krav nr. 6 – overenskomstens varighet – løper denne fra avsigelsen av Rikslønnsnemndas kjennelse og frem til 31.05 2002 og videre ett år om gangen dersom ikke en av partene skriftlig har sagt opp avtalen med 2 – to – måneders varsel.

Etter dette blir OLFs påstand å ta til følge. Nevnte organisasjon har under hovedforhandlingen foretatt "kosmetiske" endringer i påstanden i forhold til det tilbud som ble fremsatt under forhandlingene, men dette innebærer ingen realitetsendring sammenholdt med det som NOPEF har akseptert av endringer i den tidligere overenskomst.

Påstanden fra OLF inneholder også en protokolltilførsel, som ikke skal inntas i sokkelavtalen, som omhandler "Oljeindustriens omdømme". På dette punkt er det nedlagt en prinsipal og subsidiær påstand, og OLF har gitt uttrykk for at valgretten på dette punkt tilligger arbeidstakerorganisasjonen. Under nemndsbehandlingen har Lederne meddelt at man foretrekker den subsidiære løsning, slik at det aktuelle beløp kr 420 kanaliseres direkte til medlemmene. Flertallet tar dette til etterretning.

For ordens skyld bemerkes at påstandsutforming for pkt 5 endres til "tas ikke til følge" i stedet for "avvises".

Medlemmet Brekke tiltrer de øvrige medlemmers syn mht tvistepunkt 4 og 5.

For øvrig vil han bemerke:

Når det gjelder et "tunge" krav – pensjonsspørsmålet – viser han til den dissens som medlemmet Larsen avga i tvistesaken i 1994:

"Dette medlem noterer med oppmerksomhet at nemndas nøytrale medlemmer "finner det riktig å skjære gjennom formen og anse kravet som direkte å gjelde innføring av nedsatt pensjonsalder". Imidlertid er gjennomskjæringen ikke så dristig når det konkluderes med til slutt at "nemnda ikke er den rette instans til å foreta en slik vurdering", hvilket fra dette medlems side tas til etterretning med en viss undring og beklagelse."

Medlemmet Brekke tiltrer for øvrig for dette punkt de anførsler som Lederne har gjort gjeldende under prosedyren, referert foran s. 8/9.

Hva angår de gjenstående krav – nr. 1 – 3 og 6 – voterer Brekke i samsvar med den av Lederne nedlagte påstand og viser for øvrig til arbeidstakerorganisasjonens anførsler.

4.2.2 Virkningstidspunkt

Rikslønnsnemnda har også for dette punkts vedkommende delt seg i det samme flertall og mindretall som under pkt. 4.2.1.

Rikslønnsnemndas kjennelse 4/2000

Flertallet vil presisere at det følger av sikker praksis at virkningstidspunktet for det generelle tillegget settes i samsvar med tidspunktet for gjenopptakelse av arbeidet. I nærværende sak er det 23. juni 2000.

Det er også sikker praksis for at det generelle tillegget ikke gjøres gjeldende for ansatte som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.

Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer m.v. for arbeid utført i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.

Medlemmet Brekke viser også for dette punkt til Lederne anførsler og påstand.

*****

Etter dette blir kjennelse å avsi i samsvar med flertallets oppfatning.

Medlemmene Balstad og Flaat slutter seg til flertallets begrunnelse og konklusjon.

III SLUTNING

1. Sokkelavtalen med Lederne forlenges til og med 31.05.02 med følgende endringer:

3.4. Endring av arbeidsplan og arbeidssted.

Nytt 6 ledd:

"Partene på den enkelte bedrift avtaler nærmere retningslinjer for praktiseringen av ovenstående bestemmelse. Retningslinjene skal ikke forringe etablert praksis i den enkelte bedrift eller være i strid med bestemmelsens ordlyd".

Gjeldende 6 ledd blir nytt 7 ledd

4.2. Lønnstabell

Det gis et generelt tillegg på kr 8700,- pr år tillagt lønnstabellens linje 2, dvs at tillegget er inklusiv sokkelkompensasjon og feriepenger.

Ny lønnstabell tas inn under pkt 4.2 og 4.5

4.4. Lønnsgruppeplassering

For forpleiningsansatte i operatørbedriftene gjelder:

Nytt pkt:

B1 Kokk, Baker og Konditor m/ fagbrev

B Renholdsleder

Annet ledd:

Lønnen for stuerter/forpleiningssjefer og fagleder fastsettes .....

4A. Bedriftstilpasset lønnsystem for operatørbedrifter

Nytt 7 ledd:

"Ordningen er en prøveordning for tariffperioden 2000 - 2002"

8. Skift/nattillegg

Nytt 1 og 2 ledd:

"For skift og nattarbeid utbetales et tillegg på kr. 38,50 pr time arbeidet i tidsrommet utenom dagarbeidstiden (jfr.pkt 3.1). Det betales ikke tillegg for timer som er godtgjort med overtidsbetaling i.h.t. pkt 6.2 (arbeid utover 12 timer i døgnet).

Ved behov for konferansetid mellom arbeidstakere på minimum 15 minutter pr skift innenfor helkontinuerlige skiftordninger er skift-/nattillegget kr 43,50 pr time"

12. Ferie og feriepengene

Nytt 5 ledd:

"Avtalefestet ferie gis iht bilag. Tilsvarende NHO – LO

Merknad:

Avtalefestet ferie avvikles i friperiodene i løpet av ferieåret.

Fra 01.01.01:

Som følge av utvidet ferie fremkommer lønnstabellens linje 1 ved å dele lønnstabellens linje 2 med faktor 1,111

Fra 01.01.02:

Som følge av utvidet ferie fremkommer lønnstabellens linje 1 ved å dele lønnstabellens linje 2 med faktor 1,12

De sentrale parter har i årets oppgjør blitt enige om at for sokkeloverenskomstene skal den avtalefestede ferie legges i arbeidssyklusenes friperioder. Med arbeidsplaner 2-3-2-4 innebærer dette at den gjennomsnittlige årlige arbeidstid i år 2002 vil være 11 timer lenger enn tariffert arbeidstid. Fra 01.01.02 kompenseres det gjennomsnittlige antall timer iht. fastlagt turnusplan utover 1582 timer med en fast kompensasjon på 11 overtidstimer i det enkelte år.

Knyttet til eldre arbeidstakere og arbeidstakere med nedsatt helse kan partene lokalt etablere arbeidsrotasjoner med færre arbeidede timer enn et normalt årsverk. Slike rotasjoner må baseres på at partene på den enkelte bedrift inngår avtale om at for lite arbeidet tid skal avregnes ved at det gjøres fradrag i lønn som tilsvarer timereduksjonen. Tilsvarende må gjelde dersom slike ordninger gjennomføres utfra andre behov."

14. Helligdagsgodtgjørelse.

Nytt første ledd:

"Ansatte som er på sokkelen på følgende dager godtgjøres med kr 1.250,- pr dag:"

Nytt pkt 26. (Tidligere, Reguleringsbestemmelser for annet avtaleår)

"Lønnstillegg 2001

Generelt tillegg kr 1,- pr time"

Nytt pkt 27.

"Fleksibilitet

Der partene lokalt er enige om det, kan det som en forsøksordning iverksettes bedriftstilpassede ordninger som går ut over overenskomstens bestemmelser for så vidt gjelder arbeidstid og godtgjørelser for dette. Slike ordninger skal forelegges forbund og landsforening til godkjennelse.

Det er adgang til å gjennomsnittsberegne arbeidstiden etter reglene i Arbeidsmiljølovens § 47. Tariffavtalens parter kan bidra til at slike avtaler etableres.

Det kan foreligge individuelle behov for avvikende arbeidstidsordninger, fritidsønsker m.v. Slike ordninger avtales med den enkelte eller de tillitsvalgte, for eksempel i form av gjennomsnittsberegnet arbeidstid eller timekontoordning. Individuelle avtaler står tilbake for avtaler inngått med de tillitsvalgte."

28. Felleserklæring om lønssystemer (tidligere pkt 27)

29. Ikrafttredden - varighet

Overenskomsten gjelder fra tidspunktet for Rikslønnsnemndas kjennelse til og med 31.05.2002 og videre ett år om gangen dersom ikke en av partene skriftlig har sagt avtalen opp med to – 2 – måneders varsel.

30. Overenskomstens omfang

Denne overenskomst omfatter for tiden følgende bedrifter:

BP Amoco Norge UA

Statoil

PPCoN

Norsk Hydro ASA

A/S Norske Shell

BILAG

Nytt:

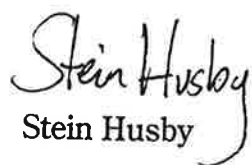
Avtalefestet ferie

2. Protokolltilførsel (tas ikke inn i sokkelavtalen):

Rikslønnsnemndas kjennelse 4/2000

20 øre pr time omregnet til kr 420,- pr år overføres til medlemmer av Lederne som omfattes av sokkelavtalen. Beløpet utbetales som et kontantbeløp pr 01.10 hver år i tariffperioden.

3. Det generelle tillegget gjøres gjeldende fra det tidspunkt arbeidet ble gjenopptatt. Det generelle tillegget gjøres ikke gjeldende for ansatte som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.
4. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer mv. for arbeid utført i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.
5. Øvrige krav fremsatt av Lederne tas ikke til følge.

Stein Husby

Steinar Strøm

Anne-Britt Evensen Norum

Jan Olav Brekke

Jostein Gaasemyr

Ikke stemmeberettigede medlemmer:

Jan Balstad

Gunnar Flaot

